

Јеротије ВУЈИЋ

**ЛИСТ „ПОДГОРИНА” ПРЕД СУДОМ У ВАЉЕВУ
(Прилог историји ваљевског новинарства)**

Познато је да је у Ваљеву извесно време излазио лист „Подгорина”; но до данас није пронађен ни један примерак овог листа за који смо знали да се појавио после мајског преврата 1903. године. Од старијих Ваљеваца смо сазнали да је покретач листа био, са својим једномишљеницима, Димитрије Милић, приврженик свргнуте династије Обреновића.

У Историјском архиву у Ваљеву налази се судски предмет о спору између тужиоца, штампара Славуја, и дужника у име редакције „ПОДГОРИНЕ”, Димитрија Милића који обелодањује занимљиве појединости о неплаћеном штампању другог броја овог листа у новембру 1903. године:

„СУДУ ОПШТИНЕ ВАЉЕВСКЕ

Господ. Димитрије Милић бив. окружни начелник овд. дугује ми за израду — штампање — листа „Подгорина” од 1000 примерака бр. 2. на име штампања дин. 40; за израду прогласа под називом „Бирачима округа Ваљевског” од 2. септембра 1903. год. у 2000 примерака дин. 35; за штампање кандидатских листа за посланике за варош Ваљево у 50 комада дин. 4. Даклем за сав овај посао г. Димитрије дугује ми укупно 79 динара.

Сав овај посао г. Димитрије сам је у моју штампарску радњу доносио и погодбу чинио:

На моја виша поискавања да ми горњи дуг плати г. Димитрије изговарао се да ће ми платити када новац од својих другова покупио буде, а ово за мене није обавезно, јер ја његовим друговима овај посао нисам радила но сам само са њим лично погодбу вршила.

Па како ми г. Димитрије горњи дуг неће да плати то га тужим томе Суду и молим Суд да га осуди да ми плати горњи дуг.

Када је мој син Мита са г. Димитријем погодбу за израду листа „ПОДГОРИНА” прекинуо били су г.г. Коста Тодоровић председ. Суда,

г. Милан Дукић бив. школски надзорник а сада професор у Ужицу, а за израду прогласа био је као присутан г. Рад. Ф. Радосављевић адв. овд.

Молим суд да ова лица позове и испита их који ће ми осведочити да је заиста г. Димитрије овај посао лично сам са мојим сином цену за израду прекидао, а поред тога ја ћу се и допуно заклети.

На дан рочишта заступаће ме мој син Мита, кога овлашћујем да овај спор са г. Димитријем води, а и клетву за мене положиће. Прописну таксу полажем, коју вам суд досуди, да ми тужени г. Димитрије накнади.

18. новембра 1903 год. Ваљево.

Учтива: Милица, удова Андрије Славуја из Ваљева”.

Четвртог фебруара 1904. године у Суду општинском у Ваљеву, према белешци по спору Милице Славуј против Димитрија Милица, пензионера из Ваљева, саслушан је оптужени који оповргава своје обавезе, па између осталог изјављује:

„Нисам био ни власник ни одговорни уредник листа „ПОДГОРИНЕ” и према овоме ни за штампање истог не носим ни моралну ни материјалну одговорност, а ко исту сноси јасно је предвиђено у закону о штампи.

Нисам био кандидат за посланика и у опште нисам имао никакве потребе за штампање мојих прогласа и кандидатских листа. Тужила подносиће тужбу требала је и била је дужна да поднесе оне моје предмете које је штампала и које сада наплату тражи.

Наводи тужиле да сам ја ма какве предмете у њену штампарију односио и погодбу чинио не стоје у истини. О свему овоме једино знам ово: да је у штампари Славуја штампан лист „ПОДГОРИНА” да су штампани и неки прогласи и кандидатске листе. Штампање „ПОДГОРИНЕ” уговорио је г. Милан Дукић, б. школски надзорник а сада професор из Ужица, за израду листа постојао је и редакциони одбор кога сам и ја члан био, и као такав неколико пута одлазио сам у штампарију. Лист је излазио неколико дана затим је престао. По престанку листа син тужиле неколико пута изјављивао ми је да му цела зарада око овог штампања није исплаћена и ја сам тада напомињао да наведе рачун како би се неисплаћена сума могла од пријатеља који су овај лист покренули наплатити и исплата извршити, а међутим нити сам му давао нити сам могао дати ма какву обавезу и обећање за исплату онога што ја лично нисам дужан да платим.

Штампање листа и осталих прогласа ја нисам погађао и уговорио са тужиле. Штампање листа по изјави њенога сина уговорио је г. Милан Дукић, сада професор у Ужичкој гимназији. Г. Дукић једном приликом саопштио ми је да је сину тужиле платио извесну суму за штампање, да је овоме дао извесне признанице по којима има да изврши наплату од оних лица која су огласе у листу штампали и да примљену суму има да употреби на отплату штампарске зараде.”

После исказа оптуженог Димитрија Милића, Мита Славуј изјављује, „да остаје на тужби и тражи у смислу тужбе пресуду” као заступник тужитељице, своје мајке Милице.

На дан 25. фебруара 1904. године у Суду општине ваљевске испитан је сведок, ваљевски адвокат Коста Љ. Тодоровић, који пружа занимљиве појединости у вези овог спора због дуга:

„Знам само то да је лист „ПОДГОРИНА” доиста штампан у штампарији тужитељице Милице. Једнога дана после Збора Народне Странке пре подне дошао сам у гостионицу Дојчиновића, ту затекнем туженога и г. Љубу Молеровића, а мислим да је доцније дошао и г. Милан Дукић, професор. Наскоро дође и син тужитељице који ради у штампарији и јави се г. Дим. Милићу. Ту су разговарали о штампању листа и о цени која мислим да је била 40 дин. од једнога броја, но не знам у колико примерака, мислим једну хиљаду.

Како је уговорено, т.ј. ко да плаћа штампање листа, мени није познато, а знам да је нешто платио г. Дукић. За штампање прогласа не знам ко је уговарао са штампаром, нити ми је уопште познато да су какви прогласи штампани и уговарани са туженим за варош Ваљево, а за Округ знам да су штампани прогласи јер сам их читао, али не знам по чијој су наруџбини штампани. Чини ми се да је сам штампар био овлашћен да прими претплату и да је на чели листа било одштампано са стране листа.

На показано могу се заклетити. Не тражим дангубе.

К. Љ. ТОДОРОВИЋ, адв.”

Двадесет петог фебруара 1904. године пресудио је Суд општине Ваљевске:

„Исказом сведока Милана Дукића утврђено је да је тужени г. Милић обавезао се т.ј. гарантовао тужитељици да ће платити 40 дин. за један број листа „ПОДГОРИНЕ”, а за штампање прогласа и кандидат. листа да је уговарао тужени г. Дим. Милић са г. Радом Радосављевићем, адв. овд. односно хартије и формата као и да ће се то рефенски платити, што значи да је цео овај посао уговарао тужени г. Дим. Милић, те према томе требао се је и старати да овај рад тужитељици и исплати, што ово није учинио већ дао повода тужби, а и из сведошбе сведока Косте Тодоровића, адв. овд. види се да је лист „ПОДГОРИНА” штампана у штампарији тужитељице.

Недоласком тужитеља Д. Милића на данашње рочиште, иако је позив за рочиште благовремено примио, претпоставља се да је тужитељици одобрио допуну клетву.

С тога Суд на основу § 6, 13 и 291 грађ. суд. пост. и § 140 истог зак.

ПРЕСУБУЈЕ

Да се тужитељица допуно закуне на ту околност да јој тужени г. Дим. Милић дугује на име штампања листа „ПОДГОРИНЕ“ и Кандидатских листа свега 79. дин., па ако се закуне онда да оптужени плати спорних 79 дин. да јој накнади 4.87 дин. плаћене таксе по тужби и на име трошкова и дангубе 2. дин.

Не закуне ли се пак тужитељица онда се има одбити од тражења.

Пресуду саопштити обема странама.

Пресуђено у Суду Општине Ваљевске 25. фебр. 1904 год.

Писар М. Петровић

Судије: Пав. Јанковић, В. М. Андрић, Мил. Војтех”

Ваљевски првостепени Суд је 24. марта 1904. године (N° 7785) известио Суд Општине Ваљевске да није добра пресуда тога Суда од 25. фебруара 1904 (N° 1781) из три разлога: 1) Суд није оценио да ли има места заштити коју оптужени Д. Милић тражи; 2) Овај суд није узео реч од парничара о томе да ли траже да се сведоци закуну и 3) Пошто сведок, професор Милан Дукић није судски саслушан у Ужицу, то ваљевски првостепени Суд ништити поменуту пресуду, а акта враћа Суду, препоручујући Суду да неоверене протоколе овери.

Поступајући по примедбама Првостепеног Ваљевског суда, Суд Општине Ваљевске на дан 21. септембра 1904. године:

„ПРЕСУБУЈЕ

Да се тужиља Милица допуно закуне на ту околност да јој тужени г. Милић дугује на име штампања листа „ПОДГОРИНЕ“ и кандидатских листа свега 79. дин. па ако се закуне онда да јој тужени плати спорних 79 дин.; да јој накнади 4.87 дин. таксе по тужби и на име свију парничних трошкова 5 дин. Не закуне ли се тужиља онда се има одбити од тражења, и да накнади туженом 4 дин. трошка и дангубе.

Пресуду саопштити странама.

Пресуђено 21. септембра 1904. г. у Суду Општине Ваљевске.

Писар, М. Петровић

Преседав. Судија, Пав. Јанковић

Судије: В. М. Андрић, Мил. Војтех”

Интересантно је у овој пресуди, у одељку „Разлог Суда“, да Суд констатује: „Исказом испитаних сведока Милана и Косте тражбина тужиочева доведена је до велике вероватноће тако да се тужиљи може досудити допуна клетва”.

У овом судском предмету не налази се као прилог ни један примерак листа „ПОДГОРИНА“ (број 2), али ипак овај докуменат много значи јер се на основу њега може доказати излажење овог листа.